

CSR4 TOURISM

ΝΕΑ ΒΑΣΙΚΑ

ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΠΟΥ

ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ

Ο ΚΛΑΔΟΣ

- 1.** Περίληψη

- 2.** Νέα βασικά στοιχεία που χρειάζεται ο κλάδος-ΕΚΕ

- 3.** Σαφής καθοδήγηση
 - 3.1.1** Περιβαλλοντική βιωσιμότητα
 - 3.1.2** Κοινωνική βιωσιμότητα
 - 3.1.3** Οικονομική βιωσιμότητα
 - 3.1.4** Κοινωνική βιωσιμότητα
 - 3.1.5** Οικονομική βιωσιμότητα
 - 3.1.6** Βιώσιμος τουρισμός

- 4. Οικολογικά πιστοποιητικά**
 - 4.1.1 Ο σκανδιναβικός κύκνος**
 - 4.1.2 Πιστοποίηση ECO**
 - 4.1.3 Οικολογικό σήμα της ΕΕ**
- 5. Αρχές βιωσιμότητας**
 - 5.1.1 Οι αρχές του WEF ευθυγραμμίζονται με τους ΣΒΑ**
- 6. Στρατηγικές δικτύωσης**
 - 6.1 Οφέλη από την ανταλλαγή γνώσεων**
 - 6.2 Το δίκτυο EDEN**
 - 6.3 Παγκόσμιο Δίκτυο Οικοτουρισμού**
- 7. Συμπεράσματα**
- 8. Αναφορές**

2. Νέα βασικά στοιχεία που χρειάζεται ο κλάδος - ΕΚΕ

Τι είναι ο βιώσιμος τουρισμός;

Για να κατανοήσουμε αυτή την ερευνητική εργασία, θα πρέπει να δημιουργήσουμε μια αμοιβαία κατανόηση του όρου «βιώσιμος τουρισμός» και τι περιμένουμε από αυτόν. Ο βιώσιμος τουρισμός ορίζεται επίσημα από το Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον και τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού των Ηνωμένων Εθνών ως:

«Τουρισμός που λαμβάνει πλήρως υπόψη τις τρέχουσες και μελλοντικές οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις του, αντιμετωπίζοντας τις ανάγκες των επισκεπτών, της βιομηχανίας και των κοινοτήτων υποδοχής».

Η βιωσιμότητα στον τουρισμό συνδέεται στενά με τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών, ως έκκληση για δράση για την προώθηση της παγκόσμιας ευημερίας με παράλληλη προστασία του πλανήτη. Ο τουρισμός αναγνωρίζεται ως βασικός τομέας στην πρόκληση για την επίτευξη των 17 ΣΒΑ. Αυτό σημαίνει ότι ο βιώσιμος τουρισμός αφορά όλες τις δραστηριότητες που διεξάγονται από και στην τουριστική βιομηχανία. Αφορά την κατανόηση και την αναγνώριση ότι ο τουρισμός έχει τόσο αρνητικές όσο και θετικές επιπτώσεις στον πλανήτη, το φυσικό περιβάλλον, τους ανθρώπους και τους τόπους, και τη λήψη των κατάλληλων μέτρων για την ελαχιστοποίηση των αρνητικών και τη μεγιστοποίηση των θετικών επιπτώσεων». ¹

3. Σαφής καθοδήγηση

Η πτυχή της βιωσιμότητας στον τουριστικό τομέα είναι δύσκολο να εργαστεί, επειδή υπάρχουν τόσες πολλές διαφορετικές οπτικές γωνίες που πρέπει να ληφθούν υπόψη.

Η βιωσιμότητα δεν αποτελεί πτυχή του τουριστικού τομέα εδώ και πολλά χρόνια, αλλά την τελευταία δεκαετία περίπου η εστίαση στις βιώσιμες διακοπές έχει αυξηθεί ταυτόχρονα με την εστίαση της βιωσιμότητας γενικά. Ο τουριστικός τομέας έχει επίσης αναπτυχθεί φυσικά και πήγε από 200 εκατομμύρια τουρίστες τη δεκαετία του 1970 σε 1,6 δισεκατομμύρια το 2019. Λένε ότι υπάρχουν τρία γενικά θέματα βιώσιμου τουρισμού και τι μπορούν να κάνουν οι καταναλωτές για να κάνουν τη διαφορά:²

- Περιβαλλοντική βιωσιμότητα

Επανεξετάστε τον τρόπο ταξιδιού ή παράδοσης αγαθών. Το προσωπικό ή υλικό αποτύπωμα άνθρακα μπορεί να μειωθεί πολύ εάν οδηγείτε το ποδήλατό σας στην τοπική αγορά ή παίρνετε το τρένο στις διακοπές αντί να πετάτε με αεροπλάνο.

Σκεφτείτε τη διαχείριση των αποβλήτων. Μαζέψτε μερικά σκουπίδια κάθε φορά που πηγαίνετε στην παραλία και θυμηθείτε να μην πετάτε σκουπίδια - στο σπίτι ή όταν βρίσκεστε σε διακοπές!

Η κοινωνική και η οικονομική βιωσιμότητα συνδέονται στενά και συχνά, εάν είστε οικονομικά βιώσιμοι, είστε επίσης κοινωνικά βιώσιμοι, ίσως χωρίς καν να το σκεφτείτε.

- Κοινωνική βιωσιμότητα

Σκεφτείτε να υποστηρίξετε τοπικά - σε αγορές, εστιατόρια, τουριστικά ταξίδια κ.λπ.

Να είστε επικριτικοί εάν, για παράδειγμα, δείτε ένα κακό εργασιακό περιβάλλον σε ένα ξενοδοχείο ή εάν δεν είστε σίγουροι εάν το φιλοδώρημα σας πηγαίνει στο σωστό άτομο στο εστιατόριο.

Σεβαστείτε τα έθιμα στη χώρα και τον τρόπο που ζουν οι ντόπιοι. Μάθετε για τον πολιτισμό μέσα από εμπειρίες όπως φαγητό, φεστιβάλ και άλλες πολιτιστικές εκδηλώσεις.

- Οικονομική βιωσιμότητα

Βρείτε τοπικά καταλύματα αντί να μείνετε σε μεγάλες διεθνείς αλυσίδες ξενοδοχείων.

Τρώτε τοπικά - αυτό είναι καλό για την οικονομία της χώρας και για το αποτύπωμα άνθρακα, καθώς τα εμπορεύματα πιθανότατα προέρχονται από τοπικές πηγές και δεν έχουν μεταφερθεί μακριά με τρένο, πλοίο κ.λπ.

Σε γενικές γραμμές, η καλύτερη συμβουλή για τους τουρίστες όταν ταξιδεύουν είναι:

«Μην αφήνετε τίποτα άλλο παρά πατημασιές, τραβήξτε μόνο φωτογραφίες, σκοτώστε μόνο χρόνο».

Δείτε τι μπορούν να κάνουν οι εταιρείες στο πλαίσιο των ίδιων τριών βασικών αρχών:

- Περιβαλλοντική βιωσιμότητα

Επανεξετάστε τον τρόπο παράδοσης αγαθών. Το αποτύπωμα άνθρακα μπορεί να μειωθεί πολύ εάν οδηγήσετε το ποδήλατό σας στην τοπική αγορά ή ζητήσετε από τους προμηθευτές σας να σκεφτούν πώς παραδίδουν τα αγαθά.

Σκεφτείτε τη διαχείριση αποβλήτων! Ως εταιρεία, είναι ζωτικής σημασίας να επαναχρησιμοποιείτε ή να ανακυκλώνετε τα απόβλητα. Σκεφτείτε τι μπαίνει στον κάδο και γιατί. Μπορεί η κουζίνα να επαναχρησιμοποιήσει κάποια υλικά από το χθεσινοβραδινό μενού αντί να τα πετάξει;

Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, η κοινωνική και η οικονομική βιωσιμότητα συνδέονται στενά μεταξύ τους.

- Κοινωνική βιωσιμότητα

Εξετάστε κάθε πτυχή του προσωπικού και των προμηθευτών.

Βεβαιωθείτε ότι απασχολείτε ντόπιους και χρησιμοποιείτε τις μοναδικές γνώσεις και πόρους τους. Αντιμετωπίστε τους καλά και βεβαιωθείτε ότι τους πληρώνετε έναν δίκαιο μισθό σε σύγκριση με τα έθιμα και το κόστος ζωής της χώρας.

Αποφύγετε την εκμετάλλευση της φύσης και των ζώων για να προσελκύσετε τουρίστες. Πολλές εταιρείες χρησιμοποιούν ζώα για πράγματα όπως βόλτες με ελέφαντες, αρκούδες που χορεύουν και ακατάλληλο χειρισμό άγριων ζώων.

- Οικονομική βιωσιμότητα

Προσπαθήστε να χρησιμοποιήσετε όσο το δυνατόν περισσότερα τοπικά παραγόμενα προϊόντα. Είναι σημαντικό

μέρος της κυκλικής οικονομίας της χώρας.

Μία στις δέκα θέσεις εργασίας παγκοσμίως είναι στον τουρισμό και ο τουρισμός συνεισφέρει το 10% του παγκόσμιου ΑΕΠ, πράγμα που σημαίνει ότι πολλοί άνθρωποι εξαρτώνται από την πηγή εισοδήματος που προέρχεται από τον τουρισμό. Δίνοντας θέσεις εργασίας στους ντόπιους

βελτιώνει την οικονομία της χώρας, η οποία βελτιώνει επίσης τη μακρά μακροπρόθεσμες πιθανότητες επιβίωσης.

Υπάρχει ένας αριθμός που έγινε από την "Acorn Tourism Consulting" που δείχνει τα οκτώ στοιχεία μιας βιώσιμης τουριστικής επιχείρησης που οι εταιρείες πρέπει να λάβουν υπόψη όταν σκέφτονται τον βιώσιμο τουρισμό. Είναι ένα πολύ μεγάλο θέμα, που δεν μπορεί να συμπεριληφθεί σε αυτήν τη σχέση, επειδή το θέμα είναι απλά πολύ μεγάλο, ωστόσο, περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να βρείτε εδώ: <https://www.cbi.eu/market-information/tourism/how-be-sustainable-tourism-business> ή στο <https://acorntourism.co.uk/> όπου μπορείτε να βρείτε ένα δωρεάν ηλεκτρονικό βιβλίο για μια δομημένη προσέγγιση στον βιώσιμο τουρισμό.



Πολλές τουριστικές επιχειρήσεις μπορούν να επωφεληθούν από την πιστοποίηση ως πάροχος βιώσιμου τουρισμού. Στέλνει ένα ισχυρό μήνυμα στους πελάτες ότι η εταιρεία κατανοεί τη σημασία της βιωσιμότητας και ότι η εταιρεία σας κάνει ό,τι μπορεί για να διασφαλίσει ότι οι συνθήκες είναι όσο το δυνατόν καλύτερες για την περιοχή ή τη χώρα στην οποία δραστηριοποιείστε.

Ένας από τους γνωστούς διεθνείς οργανισμούς είναι το Παγκόσμιο Συμβούλιο Αειφόρου Τουρισμού, γνωστότερο ως GSTC. Διαχειρίζονται τα παγκόσμια πρότυπα για τον βιώσιμο τουρισμό και ενεργούν ως ο διεθνής οργανισμός διαπίστευσης για την πιστοποίηση του βιώσιμου τουρισμού. Πρόκειται για τέσσερα βασικά θέματα που εξετάζουν εάν μια εταιρεία επιθυμεί να πιστοποιηθεί:

1. Αποτελεσματικός σχεδιασμός βιωσιμότητας
2. Μεγιστοποίηση των κοινωνικών και οικονομικών οφελών για την τοπική κοινότητα
3. Ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς
4. Μείωση των αρνητικών επιπτώσεων στο

περιβάλλον³ Αυτό μας οδηγεί στο επόμενο θέμα, τα



Global Sustainable Tourism Council
οικολογικά πιστοποιητικά.

The GSTC logo consists of a red infinity symbol with three dots to its right, followed by the letters 'GSTC' in green. Below it, the text 'Global Sustainable Tourism Council' is written in green, and 'οικολογικά πιστοποιητικά.' is written in black.

4. Οικολογικά πιστοποιητικά

Την τελευταία δεκαετία βλέπουμε όλο και περισσότερες τουριστικές επιχειρήσεις να δείχνουν ενδιαφέρον για την αειφορία και το περιβάλλον. Υπήρξε ζήτηση για ειδικά για τους τουρίστες οικολογικά σήματα και οικολογικά πιστοποιητικά - τόσο για το μερίδιο των εταιρειών, αλλά και για τον καταναλωτή.

Τα οικολογικά σήματα μπορούν να ωφελήσουν και τα δύο μέρη και οι φιλικές προς το περιβάλλον διακοπές γίνονται όλο και πιο δημοφιλείς, καθώς η τάση της βιωσιμότητας αυξάνεται ραγδαία. Τα οικολογικά σήματα είναι ένα κρίσιμο μέρος για τις εταιρείες, τα ξενοδοχεία, τα τουριστικά αξιοθέατα κ.λπ., για να μπορέσουν να διαφοροποιηθούν σε έναν πολύ ανταγωνιστικό τομέα όπου η βιωσιμότητα δεν ήταν πάντα το επίκεντρο.

Σε παγκόσμιο επίπεδο και στην ΕΕ υπάρχουν τόνοι διαφορετικών οικολογικών πιστοποιητικών και οικολογικών σημάτων που διευκολύνουν τον καταναλωτή να επιλέξει φιλικά προς το περιβάλλον προϊόντα. Για παράδειγμα, στις σκανδιναβικές χώρες, υπάρχει ένα πολύ γνωστό οικολογικό σήμα "The Nordic Swan" το οποίο έχει πολύ αυστηρές απαιτήσεις για προϊόντα που φέρουν το οικολογικό σήμα Nordic Swan.

Ακολουθεί μια λίστα με μερικά από τα θέματα που εξετάζει το Nordic Swan:

- Θέτει αυστηρές περιβαλλοντικές απαιτήσεις σε όλες τις σχετικές φάσεις του κύκλου ζωής ενός προϊόντος
- Θέτει αυστηρές απαιτήσεις για τις χημικές ουσίες που χρησιμοποιούνται σε προϊόντα με οικολογικό σήμα
- Αυστηροποιεί συνεχώς τις απαιτήσεις για αγαθά και υπηρεσίες για τη δημιουργία βιώσιμης ανάπτυξης
- Πιστοποιεί και επαληθεύει ότι πληρούνται όλες οι απαιτήσεις πριν από την έγκριση ενός προϊόντος.⁴

Ωστόσο, το Nordic Swan και πολλά άλλα ecolables περιορίζονται σε ρούχα, τρόφιμα, εμπορεύματα, απορρυπαντικά και προϊόντα καθαρισμού κ.λπ.

Ως εκ τούτου, πολλές χώρες, ακόμη και τοπικές ενώσεις, έχουν ξεκινήσει τα δικά τους οικολογικά σήματα για τον τουρισμό προς όφελος του καταναλωτή.

Υπάρχει ένα πολύ καλό παράδειγμα στην Αυστραλία, όπου η κυβέρνηση ανέλαβε πρωτοβουλία για τη δημιουργία ενός εθνικού οικολογικού σήματος που ονομάζεται "Eco certified tourism", το οποίο είναι ένα οικολογικό σήμα που γίνεται αποκλειστικά για τον τουρισμό - τόσο για τις τουριστικές επιχειρήσεις, όσο και για τους καταναλωτές. Ήταν το πρώτο του είδους του στον κόσμο. Τώρα υπάρχουν πάνω από 1.700 πιστοποιημένες εμπειρίες στην Αυστραλία.



Η ακόλουθη δήλωση προέρχεται από την ιστοσελίδα τους, η οποία περιγράφει τη χρήση και τον σκοπό του οικολογικού σήματος:

"Το πρόγραμμα πιστοποίησης ECO πιστοποιεί τουριστικά προϊόντα (tours, καταλύματα, αξιοθέατα) με πρωταρχική εστίαση στη φύση.

Διαβεβαιώνει τους ταξιδιώτες ότι τα πιστοποιημένα προϊόντα υποστηρίζονται από μια ισχυρή, καλά διαχειριζόμενη δέσμευση για βιώσιμες πρακτικές και παρέχει υψηλής ποιότητας τουριστικές εμπειρίες που βασίζονται στη φύση.

Το πρόγραμμα πιστοποίησης ECO είναι μια παγκόσμια πρωτιά και έχει αναπτυχθεί για να αντιμετωπίσει την ανάγκη εντοπισμού γνήσιων φορέων φύσης και οικοτουρισμού.

Η πιστοποίηση ECO είναι συγκεκριμένη για κάθε προϊόν - αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει να απαντήσετε στα κριτήρια, καθώς ισχύει ειδικά για κάθε ένα από τα προϊόντα σας. Αυτό σημαίνει επίσης ότι μπορείτε να υποβάλετε αίτηση για πιστοποίηση ECO ακόμη και αν δεν βασίζονται όλα τα προϊόντα σας στη φύση.

Το πρόγραμμα πιστοποίησης ECO χωρίζεται σε τρία επίπεδα:

- Φυσιολατρικός Τουρισμός
- Οικοτουρισμός
- Προηγμένος οικοτουρισμός»⁵

Από τότε, όλο και περισσότερες χώρες και ενώσεις έχουν ακολουθήσει το παράδειγμα της Αυστραλίας και τώρα υπάρχουν εκατοντάδες διαφορετικά οικολογικά σήματα που κατασκευάζονται ειδικά για τον τουριστικό τομέα. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση υπάρχει ένα γενικό οικολογικό σήμα που ονομάζεται «Το οικολογικό σήμα της ΕΕ» ή στα δανικά έχει το ψευδώνυμο «EU Blomsten» που μεταφράζεται σε «Το λουλούδι της ΕΕ». Το οικολογικό σήμα της ΕΕ δεν απευθύνεται μόνο στον τουριστικό τομέα, αλλά αποτελεί γενικό οικολογικό σήμα για πολλούς διαφορετικούς τομείς. Προκειμένου τα τουριστικά καταλύματα να πιστοποιηθούν με το οικολογικό σήμα της ΕΕ, πρέπει να πληρούν 22 συγκεκριμένα κριτήρια. Αυτά τα κριτήρια κυμαίνονται από τη χρήση φιλικών προς το περιβάλλον προϊόντων καθαρισμού, τη διαχείριση αποβλήτων, τις εκπομπές άνθρακα και ούτω καθεξής⁶.



5. Αρχές βιωσιμότητας

Το «Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ» (WEF) είναι ένας διεθνής οργανισμός που δημιουργεί έργα και πρωτοβουλίες που εργάζονται για έναν πιο βιώσιμο κόσμο. Το WEF έχει δημιουργήσει ένα έργο που έχει αναπτύξει δέκα αρχές για βιώσιμους προορισμούς, οι οποίες ευθυγραμμίζονται με τους SDG των Ηνωμένων Εθνών, οι οποίοι λειτουργούν ως οδηγός για τις επιχειρήσεις στον τομέα του τουρισμού. Παρακάτω μπορείτε να δείτε τις 10 αρχές που έχουν παραχθεί.



Το έργο στοχεύει στην καθοδήγηση τόσο των επιχειρήσεων, των κυβερνήσεων, των τουριστών όσο και των

κατοίκους για το πώς να ταξιδεύουν βιώσιμα και να γίνουν βιώσιμο αξιοθέατο.

Το WEF αναφέρει στο έγγραφο: «Κάθε αρχή παρουσιάζει τις καλύτερες καινοτομίες και πόρους στην κατηγορία, μοιράζοντας πολύτιμα παραδείγματα όπου πόλεις, περιφέρειες ή χώρες έχουν ήδη υιοθετήσει πρακτικές που διατηρούν την τοπική κληρονομιά και τους φυσικούς πόρους, παρέχουν κίνητρα για υπεύθυνες συμπεριφορές από επιχειρήσεις και ταξιδιώτες, προωθούν τη δίκαιη τοπική οικονομική ανάπτυξη, παρακολουθούν την πρόοδο και τον επιστημονικό αντίκτυπο και βαθμονομούν τις υπηρεσίες και τις πρακτικές διακυβέρνησης για να διασφαλίσουν την ανθεκτικότητα και τη μακροζωία των ανθρώπων. μέρη και διαδικασίες που θα διατηρήσουν αυτούς τους προορισμούς για τις επόμενες δεκαετίες».

Ολόκληρο το κείμενο είναι διαθέσιμο για όλους και είναι διαθέσιμο εδώ: https://www3.weforum.org/docs/WEF_Ten_Principles_for_Sustainable_Destinations_2022.pdf

6. Στρατηγικές δικτύωσης

Υπάρχουν διάφορες ομάδες δικτύωσης όπου οι εταιρείες μπορούν να αναζητήσουν καλές συμβουλές, να μοιραστούν εμπειρίες και επιτεύγματα μεταξύ τους. Υπάρχει μεγάλη αξία στην ύπαρξη ενός δικτύου όπου η ανταλλαγή γνώσεων αποτελεί κεντρικό μέρος και όπου οι συμμετέχοντες μπορούν να μάθουν ο ένας από τον άλλο.

Υπάρχουν ατελείωτα οφέλη από την ανταλλαγή γνώσεων και πολλοί ειδικοί έχουν ερευνήσει αυτά τα οφέλη. Μερικά από αυτά είναι:

- Συνεργασία και οικοδόμηση συλλογικής γνώσης
- Βρείτε καλύτερους τρόπους να κάνετε πράγματα
- Δημιουργήστε μια κοινότητα και μια κουλτούρα μάθησης
- Δημιουργήστε καλύτερες εμπειρίες πελατών
- Διατηρήστε τη γνώση
- Συνδέστε τους απομακρυσμένους υπαλλήλους με τη γνώση
- Ο παράγοντας ευεξίας⁷

Συγκεκριμένα, στην ΕΕ υπάρχει ένα δίκτυο που ονομάζεται «Το δίκτυο EDEN». Το ακόλουθο απόσπασμα βρίσκεται στην επίσημη ιστοσελίδα της ΕΕ και περιγράφει τι είναι στην πραγματικότητα το δίκτυο EDEN: «Το δίκτυο είναι μια πλατφόρμα για την ανταλλαγή καλών πρακτικών στον βιώσιμο τουρισμό σε ευρωπαϊκό επίπεδο και για την προώθηση της επαφής μεταξύ βραβευμένων προορισμών. Το δίκτυο στοχεύει να ενθαρρύνει και άλλους προορισμούς να υιοθετήσουν μοντέλα βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης».⁸

Υπάρχουν επίσης πολλά παγκόσμια δίκτυα που επικεντρώνονται στον βιώσιμο τουρισμό,

όπως το «Παγκόσμιο Δίκτυο Οικοτουρισμού» ή το GEN. Όπως υποδηλώνει το όνομα, είναι ένας παγκόσμιος οργανισμός που επιθυμεί να ενθαρρύνει τις τουριστικές επιχειρήσεις σε έναν πιο βιώσιμο και φιλικό προς το περιβάλλον τρόπο ζωής. Αναφέρουν στην ιστοσελίδα τους: "Είμαστε μια παγκόσμια ομάδα πρωτοπόρων και επαγγελματιών του οικοτουρισμού, που θέλουν να μοιραστούν την πολυετή εμπειρία μας στον οικοτουρισμό και τις πρακτικές βιώσιμου τουρισμού, καθώς και το ευρύ δίκτυο επαφών μας για να βοηθήσουμε άλλους. Αγαπάμε τη φύση, την καινοτομία και τον βιώσιμο σχεδιασμό, τους διαφορετικούς πολιτισμούς, τους εξαιρετικούς οδηγούς και γνωρίζουμε πόσο σημαντική είναι η βιωσιμότητα για να μοιραστούμε ένα βιώσιμο πλανήτη».⁹

Με άλλα λόγια, είναι πάντα καλή ιδέα να είστε μέλος μιας ομάδας δικτύωσης όπου μπορείτε να μοιραστείτε γνώσεις και εμπειρίες. Υπάρχουν πολλά να μάθετε από τους άλλους, και ίσως θα σας κάνει να σκεφτείτε εναλλακτικούς τρόπους για να εργαστείτε προς έναν βιώσιμο κόσμο και τουριστικό τομέα.

8. Αναφορές

- ¹ <https://www.cbi.eu/market-information/tourism/how-be-sustainable-tourism-business>
- ² <https://www.vieuxloupdemer.com/en/blog/what-is-sustainable-tourism/>
- ³ <https://www.cbi.eu/market-information/tourism/how-be-sustainable-tourism-business>
- ⁴ <https://www.nordic-ecolabel.org/nordic-swan-ecolabel/>
- ⁵ <https://www.ecotourism.org.au/our-certification-programs/eco-certification>
- ⁶ https://ec.europa.eu/environment/ecolabel/documents/tourist_accommodation_factsheet.pdf
- ⁷ <https://www.hubstar.com/blog/benefits-of-sharing-knowledge-in-the-workplace/>
- ⁸ https://single-market-economy.ec.europa.eu/sectors/tourism/eden/eden-network_en
- ⁹ <https://www.globalecotourismnetwork.org/who-we-are/>